

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kuues koda)

6. oktoober 2021 *

Eelotsusetaotlus – Ühine põllumajanduspoliitika – Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) kaudu rahastamine – Riiklik maaelu arengu programm 2014–2020 – Määrus (EL) nr 1305/2013 – Artikli 19 lõike 1 punkt a – Ettevõtlusega alustamise toetus noortele põllumajandustootjatele – Väikeste põllumajandusettevõtete arendamise toetus – Abi kumuleerimine – Kumuleerimise keelamise võimalikkus

Kohtuasjas C-119/20,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Augstākā tiesa (Senātsi) (Lāti kõrgeim kohus) 24. veebruari 2020. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 28. veebruaril 2020, menetluses

Līga Šenfelde

versus

Lauku atbalsta dienests,

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

koosseisus: koja president L. Bay Larsen (ettekandja), kohtunikud C. Toader ja N. Jääskinen,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- L. Šenfelde, kes esindab ennast ise,
- Lāti valitsus, esindajad: K. Pommere, V. Soņeca, L. Juškeviča ja E. Bārdiņš, hiljem K. Pommere ja E. Bārdiņš,
- Euroopa Komisjon, esindajad: M. Kaduczak ja A. Sauka,

olles 3. juuni 2021. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

* Kohtumenetluse keel: läti.

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määruse (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT 2013, L 347, lk 487 ja parandus ELT 2016, L 130, lk 1) artikli 19 lõike 1 punkti a tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud põllumajandusettevõtte omaniku Līga Šenfelde ja Lauku atbalsta dienesti (maaelu arengu amet, Läti) vahelises kohtuvaidluses otsuse üle, milles talle keelati kahe põllumajandusettevõtete ja ettevõtluse arendamise toetuse kumuleerimine.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Määrus nr 1305/2013

- 3 Määruse nr 1305/2013 põhjendused 3, 7 ja 17 on sõnastatud järgmiselt:

„(3) Kuna käesoleva määruse eesmärki, nimelt arendada maaelu, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, [...] küll aga on seda [...] parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas [...] subsidiaarsuse põhimõttega.

[...]

(7) [...] Iga liikmesriik peaks koostama kas riikliku maaelu arengu programmi kogu oma territooriumi kohta või piirkondlike programmide kogumi või nii riikliku programmi kui ka piirkondlike programmide kogumi. Igas programmis tuleks kindlaks määrata strateegia maaelu arengut käsitlevate liidu prioriteetidega seotud eesmärkide saavutamiseks ning meetmete valimiseks. Programmitöö peaks vastama maaelu arengut käsitlevatele liidu prioriteetidele ning samal ajal olema kohandatud riiklikele vajadustele ja täiendama liidu muid poliitikavaldkondi, eelkõige põllumajandusturgude poliitikat, ühtekuuluvuspoliitikat ja ühist kalanduspoliitikat. Piirkondlike programmide kogumi koostamise kasuks otsustanud liikmesriikidel peaks olema võimalik koostada ka ilma eraldi eelarveeraldiseta riiklik raamistik, et hõlbustada piirkondadevahelist koordineerimist kogu riiki puudutavate probleemidega tegelemisel.

[...]

17) [...] Innustada tuleks ka selliste väikeste põllumajandusettevõtete arengut, mis on eeldatavalt majanduslikult elujõulised. Kõnealuse meetme kohaste uute majandustegevuste elujõulisuse tagamiseks tuleks toetuse saamise tingimuseks seada äriplaani esitamine. [...]“.

4 Asjaomase määruse artikli 2 lõike 1 punktis n on „noor põllumajandustootja“ defineeritud kui isik, kes on taotluse esitamise hetkel kuni 40 aasta vanune, vastavate ametialaste oskuste ja pädevustega isik, kes asub esimest korda tegutsema põllumajandusliku majapidamise juhina.

5 Määruse artikli 5 „Maaelu arengut käsitlevad liidu prioriteedid“ esimese lõigu punkti 2 alapunktis a on sätestatud:

„Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegiat „Euroopa 2020“ toetavaid maaelu arengu eesmärke püütakse saavutada järgmise kuue maaelu arengut käsitleva liidu prioriteedi abil [...]:

[...]

2) põllumajandusettevõtete elujõulisuse ja kõigi põllumajandusvormide konkurentsivõime parandamine kõigis piirkondades [...], keskendudes järgmistele valdkondadele:

a) kõigi põllumajandusettevõtete majandustegevuse tulemuslikkuse parandamine ning põllumajandusettevõtete ümberkorraldamise ja moderniseerimise hõlbustamine, eelkõige eesmärgiga suurendada turul osalemist ja turule orienteeritust [...].“

6 Määruse nr 1305/2013 artikli 6 lõikes 1 on sätestatud:

„[Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD)] toimib liikmesriikides maaelu arengu programmide kaudu. Kõnealuste programmidega rakendatakse strateegiat, mille eesmärk on järgida III jaotises kindlaks määratud meetmete kogumi abil maaelu arengut käsitlevaid liidu prioriteete. Kõnealuste liidu prioriteetide abil maaelu arengu eesmärkide saavutamiseks taotletakse EAFRD toetust.“

7 Määruse artiklis 13 on sätestatud:

„Iga maaelu arengu meede kavandatakse nii, et see toetaks konkreetselt ühe või mitme maaelu arengut käsitleva liidu prioriteedi saavutamist. Liidu prioriteetide jaoks eriti oluliste meetmete soovituslik loetelu on esitatud VI lisas.“

8 Nimetatud määruse artiklis 19 „Põllumajandusettevõtete ja ettevõtluse areng“ on sätestatud:

„1. Käesoleva meetme kohane toetus hõlmab järgmist:

a) ettevõtlusega alustamise toetus:

i) noortele põllumajandustootjatele;

[...]

iii) väikeste põllumajandusettevõtete arendamiseks;

[...]

2. Lõike 1 punkti a alapunkti i kohast toetust antakse noortele põllumajandustootjatele.

[...]

Lõike 1 punkti a alapunkti iii kohast toetust antakse liikmesriikide poolt kindlaks määratud väikestele põllumajandusettevõtetele.

[...]

4. Lõike 1 punkti a kohane toetus sõltub äriplaani esitamisest. Äriplaani rakendamine peab algama üheksa kuu jooksul alates toetuse andmist käsitleva otsuse kuupäevast.

Lõike 1 punkti a alapunkti i alusel toetust saavate noorte põllumajandustootjate puhul näeb äriplaan ette, et noor põllumajandustootja vastab määruse (EL) nr 1307/2013 artiklis 9 sätestatud aktiivse põllumajandustootja määratlusele 18 kuu jooksul alates tegevuse alustamise kuupäevast.

Liikmesriigid määravad kindlaks ülemise ja alumise lävendi, mille alusel võimaldatakse põllumajanduslikele majapidamistele juurdepääsu lõike 1 punkti a alapunktide i ja iii kohasele toetusele. Lõike 1 punkti a alapunkti i kohase toetuse alumine lävend on kõrgem kui lõike 1 punkti a alapunkti iii kohane ülemine lävend. Toetust võivad saada üksnes põllumajanduslikud majapidamised, kes vastavad mikro- ja väikeettevõtjate määratlusele.

5. Lõike 1 punkti a kohast toetust antakse vähemalt kahes osas maksimaalselt viie aasta jooksul. Osade summa võib järk-järgult väheneda. Lõike 1 punkti a alapunktide i ja ii kohase toetuse viimase osa maksmise tingimuseks on äriplaani nõuetekohane rakendamine.

6. Lõike 1 punkti a kohase toetuse maksimumsumma on sätestatud II lisa. Liikmesriigid määravad kindlaks lõike 1 punkti a alapunktide i ja ii kohase toetuse summa, võttes arvesse ka programmitöö piirkonna sotsiaalmajanduslikku olukorda.

[...]“.

Rakendusmäärus (EL) nr 808/2014

- 9 Komisjoni 17. juuli 2014. aasta rakendusmääruse (EL) nr 808/2014, millega kehtestatakse määruse (EL) nr 1305/2013 rakenduseeskirjad (ELT 2014, L 227, lk 18), I lisa sisaldab 5. osa, mis käsitleb meetmete ja allmeetmete koode. Selles osas on määruse nr 1305/2013 artikli 19 alusel nähtud koodi 6 all ette meede „Põllumajanduslike majapidamiste ja ettevõtluse areng“. Sellele meetmele vastavate abikavade allmeetmete hulgas on koodi 6.1 all „Noortele põllumajandustootjate ettevõtluse alustamise toetus“ ja koodi 6.3 all „Ettevõtluse alustamise toetus väikeste põllumajanduslike majapidamiste arendamiseks“.

Delegeeritud määrus (EL) nr 807/2014

- 10 Komisjoni 11. märtsi 2014. aasta delegeeritud määruse (EL) nr 807/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja kehtestatakse üleminekusätteid (ELT 2014, L 227, lk 1), artikli 5 lõike 2 kohaselt määratlevad liikmesriigid määruse [...] nr 1305/2013 artikli 19 lõike 4 kolmandas lõigus osutatud lävendid põllumajandusliku majapidamise tootmispotentsiaali põhjal, mida mõõdetakse standardtoodanguga vastavalt komisjoni 8. detsembri 2008. aasta määruse (EÜ) nr 1242/2008, millega kehtestatakse ühenduse põllumajandusettevõtete liigitus (ELT 2008, L 335, lk 3), artikli 5 või mõnele samaväärsele määratlusele.

Euroopa Liidu suunised riigiabi kohta põllumajandus- ja metsandussektoris ning maapiirkondades aastateks 2014–2020

- 11 Euroopa Liidu suunised riigiabi kohta põllumajandus- ja metsandussektoris ning maapiirkondades aastateks 2014–2020 (ELT 2014, C 204, lk 1) sätestavad punktis 99, et „[a]bi võib anda samaaegselt mitme abikava alusel või koos sihtotstarbelise üksikabiga, eeldusel et projektile või tegevusele eraldatud riigiabi kogusumma ei ületa käesolevates suunistes kehtestatud abi ülemmäärasid tegevuse või projekti kohta“.
- 12 Suuniste punktis 184 on ette nähtud, et „[a]bi ülemmäär on piiratud 70 000 euroga noore põllumajandustootja kohta ja 15 000 euroga väikese põllumajandusliku majapidamise kohta [ning l]iikmesriigid määravad noortele põllumajandustootjatele antava abi summa, võttes arvesse ka asjaomase piirkonna sotsiaalmajanduslikku olukorda“.

Läti õigus

- 13 Ministrite nõukogu 9. juuni 2015. aasta määruse nr 292, mis käsitleb „Põllumajandusettevõtete ja ettevõtluse arendamise“ meetme raames allmeetme „Ettevõtlusega alustamise toetus väikeste põllumajandusettevõtete arendamiseks“ riiklike ja Euroopa Liidu toetuste andmise eeskirju (*Latvijas Vēstnesis*, 2015, nr 126), punktis 1 on nähtud ette:

„Käesolev määrus reguleerib „Põllumajandusettevõtete ja ettevõtluse arendamise“ meetme raames allmeetme „Ettevõtlusega alustamise ühekordne toetus väikeste põllumajandusettevõtete arendamiseks“ riiklike ja Euroopa Liidu toetuste andmise eeskirju.“

- 14 Määruse punktis 20 on ette nähtud:

„Toetusetaotleja võib programmiperioodil saada käesolevates sätetes nimetatud toetust üks kord.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 15 Põhikohtuasja kaebaja, kes on põllumajandusettevõtte omanik, taotles 5. oktoobril 2015 esimese projekti raames väikeste põllumajandusettevõtete arendamise toetust.
- 16 Maaelu arengu amet rahuldab selle taotluse 15. jaanuari 2016. aasta otsusega.
- 17 Põhikohtuasja kaebaja võttis 27. juulil 2016 üle põllumajandusettevõtte, mida varem käitasid tema vanemad.
- 18 Ta esitas 23. augustil 2016 teise projekti raames taotluse noortele põllumajandustootjatele ette nähtud ettevõtlusega alustamise toetuse saamiseks, jätkates esimese abiga toetatud tegevusi.
- 19 Maaelu arengu amet jättis 8. novembril 2016 määruse nr 1305/2013 artikli 19 lõike 4 alusel teise taotluse rahuldamata.

- 20 Amet leidis, et kandidaat võib saada sama meetme alusel kas väikeste põllumajandusettevõtete arendamise toetust või noorte põllumajandustootjate toetust. Amet asus ka seisukohale, et riigisiseste õigusnormidega ei ole lubatud taotleda algul väikeste põllumajandusettevõtete arendamise toetust ja seejärel noorte põllumajandustootjate toetust, sest viimati nimetatud toetuse tingimuseks seatud ettevõtte loomine või ülevõtmine ei ole täidetud.
- 21 Põhikohtuasja kaebaja vaidlustas keeldumisotsuse maaelu arengu ametis. Viimane jättis selle keeldumise 6. jaanuari 2017. aasta otsusega muutmata, tuginedes samuti asjaomases määruses ette nähtud erinevate toetuste kumuleerimise keelule.
- 22 Põhikohtuasja kaebaja poolt selle keeldumisotsuse peale esitatud kaebused jäeti rahuldamata vastavalt administratiivā rajona tiesa (esimese astme halduskohus, Läti) ja Administratiivā apgabaltiesa (piirkondlik halduskohus, Läti) poolt.
- 23 Nimetatud kohtud leidsid muu hulgas, et põhikohtuasja kaebaja projektides esitatud eesmärkidest nähtub, et teise projektiga taotletakse esimeses projektis seatud eesmärgi elluviimist. Kahe toetuse andmine sama eesmärgi saavutamiseks läheks aga vastuollu ühekordse otsemakse eeskirjaga ning seda ei saa pidada rahaliste vahendite proportsionaalseks kasutamiseks. Pealegi ei kuulu põllumajandustootja enam mõiste „noor põllumajandustootja“ alla, kui ta on saanud määruse nr 1305/2013 artikli 19 lõike 1 punkti a alapunktis iii ette nähtud toetust väikeste põllumajandusettevõtete arendamiseks.
- 24 Põhikohtuasja kaebaja esitas 23. novembril 2017 Augstākā tiesa Senātsile (Läti kõrgeim kohus) kassatsioonkaebuse, väites eelkõige, et määruse nr 1305/2013 sätteid on tõlgendatud vääralt.
- 25 Sellega seoses väidab ta, et nimetatud kaht abi reguleerivad eraldiseisvad sätted ning eeskirja, mille kohaselt ei saa abi selle määruse alusel saada enam kui üks kord, kohaldatakse igale allmeetmele eraldi, mitte nende kumuleerimisele.
- 26 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub seega selgitada, kas liidu õigusega on kooskõlas liikmesriigi õigusnormid, mis keelavad määruse nr 1305/2013 artikli 19 lõike 1 punkti a alapunktis i osutatud toetuse maksmise põllumajandustootjale, kes on selle lõike 1 punkti a alapunkti iii alusel toetust juba saanud.
- 27 Nendel asjaoludel otsustas Augstākā tiesa Senāts (Läti kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„Kas määruse nr 1305/2013 artikli 19 lõike 1 punkti a koosmõjus selle määruse muude sätetega ning Euroopa Liidu suunistega riigiabi kohta põllumajandus- ja metsandussektoris ning maapiirkondades 2014–2020 tuleb tõlgendada nii, et:

- 1) põllumajandustootja kaotab „noore põllumajandustootja“ staatuse juba üksnes seetõttu, et ta on saanud kaks aastat varem määruse nr 1305/2013 artikli 19 lõike 1 punkti a alapunktis iii ette nähtud toetust väikese põllumajandusettevõtte arendamiseks;
- 2) nende õigusnormidega on liikmesriikidel lubatud kehtestada õigusnorme, mille kohaselt põllumajandustootjale [osutatud] määruse artikli 19 lõike 1 punkti a alapunktis i ette nähtud toetust ei maksta, kui talle on juba antud [selle] lõike 1 punkti a alapunktis iii osutatud toetust;

3) liikmesriigil on õigus põllumajandustootja toetuste kumuleerimise taotlus tagasi lükata, kui maaelu arengu programmis ette nähtud kumuleerimisjärjestust ei ole järgitud?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 28 Esimese küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas määruse nr 1305/2013 artikli 19 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui põllumajandustootja, kes on saanud selle sätte punkti a alapunktis iii ette nähtud väikeste põllumajandusettevõtete arendamise toetust, võib seda kumuleerida asjaomase sätte punkti a alapunktis i ette nähtud ettevõtlusega alustamise toetusega noortele põllumajandustootjatele.
- 29 Nagu nähtub nimetatud määruse artikli 19 lõike 1 punktist a, hõlmab meede „Põllumajandusettevõtete ja ettevõtluse areng“ kolme liiki ettevõtlusega alustamise toetusi, mille hulka kuuluvad noorte põllumajandustootjate toetus ning väikeste põllumajandusettevõtete arendamise toetus.
- 30 Rakendusmääruse nr 808/2014 I lisa 5. osas, mis käsitleb meetmete ja allmeetmete koode, on märgitud määruse nr 1305/2013 artiklis 19 ette nähtud „Põllumajandusettevõtete ja ettevõtluse arengu“ meetme alusel põhikohtuasjas käsitletavatele allmeetmetele „noortele põllumajandustootjatele ettevõtlusega alustamise toetusele“ vastav kood ja „väikeste põllumajandusettevõtete arendamiseks mõeldud ettevõtlusega alustamise toetusele“ vastav kood.
- 31 Määruse nr 1305/2013 artikli 19 lõikes 2 on sätestatud, et selle artikli lõike 1 punkti a alapunkti i kohast toetust antakse noortele põllumajandustootjatele ning selle artikli lõike 1 punkti a alapunkti iii kohast toetust antakse liikmesriikide poolt kindlaks määratud väikestele põllumajandusettevõtetele.
- 32 Kuigi viimati nimetatud sättes on jäetud mõiste „väike põllumajandusettevõte“ liikmesriikide kindlaks määrata, on määruse nr 1305/2013 artikli 2 lõike 1 punktis n defineeritud „noor põllumajandustootja“ kui „taotluse esitamise hetkel kuni 40 aasta vanune, vastavate ametialaste oskuste ja pädevustega isik, kes asub esimest korda tegutsema põllumajandusliku majapidamise juhina“.
- 33 Kuigi kõnealuse määruse artikli 19 lõike 1 punkti a sõnastus viitab eelkõige kahe põhikohtuasjas käsitletava toetuse andmisele, tuleb märkida, et selles ei ole kehtestatud toetuse andmise järjekorda ega sõnaselgelt välistatud abi kumulatiivset andmist.
- 34 Määruse nr 1305/2013 artikli 19 lõike 4 esimeses lõigus on nähtud ette, et selle artikli lõike 1 punktis a osutatud abi, mille hulka kuuluvad kaks põhikohtuasjas kõne all olevat toetust, sõltub äriplaani rakendamisest, ning selles on kindlaks määratud äriplaani rakendamise tingimused.
- 35 Lisaks on nimetatud määruse artikli 19 lõike 4 kolmandas lõigus nähtud ette, et liikmesriigid määravad kindlaks ülemise ja alumise lävendi, mille alusel võimaldatakse põllumajanduslikele majapidamistele juurdepääsu asjaomase artikli lõike 1 punkti a alapunktide i ja iii kohasele toetusele. Selles on sätestatud, et lõike 1 punkti a alapunkti i kohase toetuse alumine lävend on kõrgem kui lõike 1 punkti a alapunkti iii kohane ülemine lävend ning toetust võivad saada üksnes põllumajanduslikud majapidamised, kes vastavad mikro- ja väikeettevõtjate määratlusele.

- 36 Olgu siinkohal tuletatud meelde, et nagu on määruse nr 1305/2013 artikli 19 lõikes 8 ette nähtud, on komisjonil õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, milles määratakse selle artikli 19 lõikes 4 osutatud lävendid. Nii on delegeeritud määruse nr 807/2014 artikli 5 lõikes 2 märgitud, et liikmesriigid määratlevad määruse nr 1305/2013 artikli 19 lõike 4 kolmandas lõigus osutatud lävendid põllumajandusliku majapidamise tootmispotentsiaali põhjal, mida mõõdetakse standardtoodanguga või vastavalt mõnele samaväärsele määratlusele.
- 37 Tuleb asuda seisukohale, et esiteks ei ole määruse nr 1305/2013 artikli 19 lõikes 4 midagi sõnaselgelt ette nähtud artikli 19 lõike 1 punkti a alapunktide i ja iii alusel antud abi kumuleerumise kohta ja teiseks ei ole lõikes 4 osutatud abi piirmäärade kehtestamine vastuolus asjaomase abi kumuleerimisega, kui asjaomase artikli 19 lõikes 6 osutatud abi maksimaalset summat ei ületata.
- 38 Nimelt ei ole välistatud, et pärast seda, kui abisaaja on saanud väikese põllumajandusettevõtte arendamise toetust, suurendab ta oma tootmisvõimsust tänu esimese toetuse saamisele, mistõttu ta otsustab asuda tegutsema „noore põllumajandustootjana“ nimetatud määruse artikli 2 lõike 1 punkti n tähenduses.
- 39 Seega ei välista väikese põllumajandusettevõtte arendamise toetuse saamine seda, et isik võib olla „noor põllumajandustootja“ selle sätte tähenduses, milles on kehtestatud vaid vanuse, pädevuse ja sellega seotud tingimus, et isik asub esimest korda tegutsema põllumajandusliku majapidamise juhina. Sellest järeldub, et niisugust põllumajandustootjat nagu põhikohtuasja kaebaja võib käsitada „noore põllumajandustootjana“ selle sätte tähenduses isegi siis, kui ta on juba saanud asjaomase määruse artikli 19 lõike 1 punkti a alapunktis iii ette nähtud väikeste põllumajandusettevõtete arendamise toetust.
- 40 Esimest korda põllumajandusliku majapidamise juhina tegutsema asumise kriteerium ei näe tingimata ette, et põllumajandusettevõtte, milles „noor põllumajandustootja“ asub esimest korda tegutsema, peab olema uus ettevõtte, vaid see kriteerium võib olla täidetud, kui „noor põllumajandustootja“ soovib jätkata vana põllumajandusettevõtte arendamist.
- 41 Lisaks kinnitab põhikohtuasjas kõne all oleva kahe abi kumuleerimise võimalikkust asjaolu, et määruses nr 1305/2013 on nähtud noortele põllumajandustootjatele toetuse maksmine ette mitte ainult ühel korral, vaid järk-järgult, kuna võimalus maksta sellist toetust osade kaupa on sõnaselgelt sätestatud selle määruse artikli 19 lõikes 5 ja see kajastub ka määruse põhjenduses 17.
- 42 Lisaks, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 75 märkis, võetakse asjaoluga, et noor põllumajandustootja võib isegi pärast väikese põllumajandusettevõtte arendamise toetuse saamist taotleda noore põllumajandustootja toetust, mille summast arvatakse maha esimese toetuse summa, arvesse ka noorte põllumajandustootjate tegelikku olukorda ja see on kooskõlas nii määruse nr 1305/2013 eesmärgi kui ka maaelu arengu liidu prioriteetidega.
- 43 Vajadus ergutada põllumajandustootjaid tegutsema asumise faasis laiendama ja arendama oma ettevõtteid ning muutma sellest tulenevalt oma esialgseid äriplaane aitab kaasa selle määruse eesmärgi saavutamisele, milleks on maaelu areng, nagu see on esitatud määruse põhjenduses 3, ning vajadusele innustada selliste väikeste põllumajandusettevõtete arengut, mis on eeldatavasti majanduslikult elujõulised, nagu on täpsustatud nimetatud määruse põhjenduses 17.

- 44 Lisaks tuleb tõdeda, et määrusega nr 1305/2013 kehtestatakse eesmärgid, mille saavutamisele peab maaelu arengu poliitika kaasa aitama, ja vastavad maaelu arengu liidu prioriteetid, nähes ette asjakohased meetmed selle poliitika elluviimiseks. Nimelt on kõnealuse määruse artiklis 5 maaelu arengu jaoks ette nähtud kuus prioriteeti, mille hulgas on asjaomase artikli punktis 2 märgitud põllumajandusettevõtete elujõulisuse parandamine ja kõigi põllumajandusvormide konkurentsivõime parandamine, tagades põlvkondadevahetuse eesmärgi, keskendudes eelkõige kõigi põllumajandusettevõtete majandustulemuste parandamisele ja nende ettevõtete restruktureerimise ja moderniseerimise hõlbustamisele (vt selle kohta 8. juuli 2021. aasta kohtuotsus Région wallonne (noore põllumajandustootja toetus), C-830/19, EU:C:2021:552, punkt 34).
- 45 Käesoleva kohtuotsuse punktis 43 esile toodud vajadus julgustada põllumajandustootjaid oma ettevõtteid laiendama ja arendama, kuulub samuti maaelu arengu liidu prioriteetide hulka.
- 46 Nagu nähtub eelotsusetaotlusest, avaldas käesoleval juhul põhikohtuasja hageja noore põllumajandustootja abi äriplaanis just soovi jätkata juba alustatud projekti elluviimist, arendades oma ettevõtet karja suurendamise teel.
- 47 Samas tuleb märkida, et määruse nr 1305/2013 artikli 19 lõikes 6 on piiratud summad, mida võib noore põllumajandustootjana saada selle artikli lõike 1 punktis a ette nähtud toetuse alusel, nähes ette „maksimaalse“ summa.
- 48 Euroopa Liidu suunised riigiabi kohta põllumajandus- ja metsandussektoris ning maapiirkondades aastateks 2014–2020 sätestavad punktis 99, et abi võib anda samaaegselt mitme abikava alusel või koos sihtotstarbelise üksikabiga, eeldusel et projektile või tegevusele eraldatud riigiabi kogusumma ei ületa nendes suunistes kehtestatud abi ülemmäärasid tegevuse või projekti kohta.
- 49 Sellega seoses on suuniste punktis 184 täpsustatud, et toetuse maksimumsumma ei tohi ületada 70 000 eurot noore põllumajandustootja kohta ja 15 000 eurot väikese põllumajandusettevõtte kohta, kusjuures liikmesriigid peavad kindlaks määrama noortele põllumajandustootjatele antava toetuse summa, võttes arvesse ka asjaomase piirkonna sotsiaal-majanduslikku olukorda.
- 50 Seega, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 82 ja nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 37, tuleb väikese põllumajandusettevõtte arendamise toetusena saadud summa arvata summa hulka, mida saab maksta noorele põllumajandustootjale ettevõtlusega alustamise toetusena, nii et määruse nr 1305/2013 artikli 19 lõikes 6 ja II lisas ette nähtud toetuse ülemmäära ei ületata.
- 51 Eeltoodud arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et määruse nr 1305/2013 artikli 19 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus, kui põllumajandustootja, kes on saanud selle sätte punkti a alapunktis iii ette nähtud väikeste põllumajandusettevõtete arendamise toetust, võib seda kumuleerida asjaomase sätte punkti a alapunktis i ette nähtud ettevõtlusega alustamise toetusega noortele põllumajandustootjatele, kui selle artikli lõikes 6 ette nähtud toetuse ülemmäära ei ületata.

Teine ja kolmas küsimus

- 52 Teise ja kolmanda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas määruse nr 1305/2013 artikli 19 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisesed õigusnormid, mille kohaselt selle sätte punkti a alapunktis iii ette nähtud väikeste põllumajandusettevõtete arendamise toetuse andmine välistab selle sätte punkti a alapunktis i ette nähtud noortele põllumajandustootjatele ettevõtlusega alustamise toetuse andmise.
- 53 Täpsemini soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus nende küsimuste raames teada, millist kaalutlusruumi omavad liikmesriigid nende kahe ettevõtlusega alustamise abi andmise eeskirjade kehtestamisel.
- 54 Sellega seoses tuleb tuletada meelde, et liikmesriigid rakendavad määrust nr 1305/2013 oma maaelu arengu toetusprogrammide kaudu. Nagu märgitud selle määruse artiklis 6 ja nagu nähtub asjaomasest põhjendusest 7, toimib EAFRD nendes riikides nimetatud programmide kaudu.
- 55 Iga liikmesriik peaks seega looma riikliku maaelu arengu programmi, mis hõlmab kogu tema territooriumi, piirkondlikke programme või samal ajal nii riiklikku kui ka piirkondlikku programmi, rakendades liidu maaelu arengu prioriteetidele vastavat strateegiat.
- 56 Sellest järeldub, et määrus nr 1305/2013 jätab liikmesriikidele selles ette nähtud abi rakendamise korra osas kaalutlusruumi.
- 57 Lisaks, nagu nähtub määruse artiklist 1, sätestatakse selles programmitöö, võrgustikutöö, juhtimise, seire ja hindamise eeskirjad, võttes arvesse „vastutuse jaotust liikmesriikide ja komisjoni vahel“, ning eeskirjad, millega tagatakse EAFRD tegevuse kooskõlastamine muude liidu rahastamisvahenditega.
- 58 Kaalutlusõigus, mis liikmesriikidel selles valdkonnas on, võib hõlmata eelkõige projektide valiku kriteeriume, tagamaks, et maaelu arenguks mõeldud rahalisi vahendeid kasutatakse parimal võimalikul viisil ja selleks, et suunata maaelu arengu programmidega seotud meetmed vastavalt liidu prioriteetidele maaelu arendamiseks, ning taotlejate võrdse kohtlemise tagamiseks.
- 59 See kaalutlusruum võib hõlmata ka riiklike maaelu arengu programmide planeerimist ja selle määruse sätete rakendamist, eelkõige selle määruse artikli 19 lõike 2 kolmandas lõigus osutatud abikõlblike ettevõtete suurust või abi suurust, nagu nähtub selle artikli lõikest 6.
- 60 Määruse nr 1305/2013 artikli 13 kohaselt kavandatakse iga maaelu arengu meede nii, et see toetaks konkreetselt ühe või mitme maaelu arengut käsitleva liidu prioriteedi saavutamist. Tuleb aga märkida, et nagu on selle artikli sõnastuses täpsustatud, on määruse VI lisas toodud nende meetmete loetelu, mille suhtes esineb liidu prioriteete arvestades erihuvi, üksnes näitlik.
- 61 Sellest järeldub, nagu väitis komisjon oma kirjalikes seisukohtades, et liikmesriigid võivad põhimõtteliselt valida, mida nad oma maaelu arengu programmide hulka arvavad ja mida mitte. Seega on neil õigus kehtestada kõnealuse määruse artikli 19 lõike 1 punktis a nimetatud ettevõtlusega alustamise toetuste andmisele piiranguid, nähes ette keelu maksta nimetatud määruse artikli 19 lõike 1 punkti a alapunktis i osutatud toetust põllumajandustootjale, kes on juba saanud selle sätte punkti a alapunktis iii ette nähtud toetust.

- 62 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb teisele ja kolmandale küsimusele vastata, et määruse nr 1305/2013 artikli 19 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus riigisisesed õigusnormid, mille kohaselt selle sätte punkti a alapunktis iii ette nähtud väikeste põllumajandusettevõtete arendamise toetuse andmine välistab sätte punkti a alapunktis i ette nähtud noortele põllumajandustootjatele ettevõtlusega alustamise toetuse andmise.

Kohtukulud

- 63 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kuues koda) otsustab:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määruse (EL) nr 1305/2013 (Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005) artikli 19 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus, kui põllumajandustootja, kes on saanud selle sätte punkti a alapunktis iii ette nähtud väikeste põllumajandusettevõtete arendamise toetust, võib seda kumuleerida asjaomase sätte punkti a alapunktis i ette nähtud ettevõtlusega alustamise toetusega noortele põllumajandustootjatele, kui selle artikli 19 lõikes 6 ette nähtud toetuse ülemmäära ei ületata.
2. Määruse nr 1305/2013 artikli 19 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus riigisisesed õigusnormid, mille kohaselt selle sätte punkti a alapunktis iii ette nähtud väikeste põllumajandusettevõtete arendamise toetuse andmine välistab sätte punkti a alapunktis i ette nähtud noortele põllumajandustootjatele ettevõtlusega alustamise toetuse andmise.

Allkirjad